

Expunere de motive
La propunerea legislativă pentru completarea Art. 7
din Legea nr. 60 din 1991 (republicată)

“Legea Timișoara”

Legea nr. 60 din 1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 192 din 25 septembrie 1991, înainte de adoptarea, după 1989, a noii Constituții a României în ședința Adunării Constituante din 21 noiembrie 1991, constituție care a intrat în vigoare în urma aprobării ei prin referendumul național din 8 decembrie 1991.

Constituția adoptată în 1991 prevede la Articolul 36 *Libertatea întrunirilor*:

“Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme.”

În Constituția revizuită din 2003, textul acestui articol este păstrat integral, el devenind însă Art. 39 din legea fundamentală.

Este, așadar, vorba despre o lege veche care precede garantarea drepturilor și libertăților realizate prin constituție. Realitățile concrete, evoluțiile din societatea românească și mișcările civice și de protest din ultimii ani au demonstrat în mod concludent că este necesară o revizuire a legislației privind adunările publice.

Spre exemplu, atât la începutul anului 2012, cât și în toamna anului 2013, au avut loc ample mișcări de protest în București și în numeroase alte localități din țară care s-au desfășurat pe parcursul unor durate lungi de timp (luni de zile) și care nu au fost organizate prin procedurile prevăzute de către Legea nr. 61/1991. Cu toate acestea, autoritățile au înțeles să nu aplice prevederile legii în vigoare care ar fi presupus amendarea tuturor participanților la acele proteste.

Un deziderat important al acestei modificări necesare a legii este acela al recunoașterii posibilității de a se iniția adunări spontane, caz în care, deși manifestarea nu este anunțată în prealabil, participanții să nu fie expuși la sancțiunile prevăzute de prezenta lege.

Este absurd ca, spre exemplu, atunci când este obținută o victorie la o competiție sportivă de către sportivi români, lucru care poate aduce în stradă mii de oameni care își manifestă bucuria, participanții de la o astfel de întrunire spontană să fie amendați.

De asemenea, protestele civice spontane fac parte din acțiunile firești într-o societate democratică, iar participanții pașnici la astfel de manifestări nu trebuie sancționați.

Nu în ultimul rând, prin intermediul rețelelor sociale sunt adesea organizate acțiuni de tip ‘flash mob’ care se întind pe o perioadă scurtă de timp (de regulă, câteva minute).

În plus, adunările pașnice cu un număr mic de persoane (de până la 20) se încadrează pe deplin în cadrele democratice ale libertății de exprimare și de întrunire fiind, de asemenea, benigne în raport cu drepturile altora și nu ar trebui supuse unor proceduri de declarare prealabilă. Realitățile sociale de astăzi impun introducerea unei astfel de modificări legislative pentru a adapta reglementările în vigoare la necesitățile prezente și viitoare ale cetățenilor în exercitarea legitimă a drepturilor și libertăților lor.

Experții în drepturile omului și documentele internaționale cu privire la acest lucru atestă punctul de vedere exprimat mai sus.

Spre exemplu, Maria-Nicoleta Andreescu, sociolog, expert APADOR-CH Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki, vorbind despre acțiunile de tip flash mob a afirmat că:

“Impunerea obligației de a solicita autorizarea oricărei adunări publice reprezintă o restrângere a libertății de întrunire. (...) O lege democratică ar trebui să conțină în mod explicit posibilitatea ca astfel de adunări publice să aibă loc fără ca participanții să aibă de suferit. Această lacună legislativă are consecințe reale, cum ar fi

sanționarea cu amendă contravențională de către jandarmi, în mod repetat, a unor persoane care participă la proteste neautorizate de tipul flashmob.”

Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, convenție la care toate statele Uniunii Europene au aderat consacră, la Art. 11 libertatea de întrunire și asociere care este în strânsă legătură cu libertatea de exprimare. Iată conținutul Articolului 11

Libertatea de întrunire și de asociere

1. Orice persoană are dreptul la libertate de întrunire pașnică și de asociere, inclusiv a constitui cu alții syndicate și de a se afilia la syndicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei ori a drepturilor și a libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de Stat.

Recomandările Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa cu privire la dreptul la liberă întrunire sunt în același sens. Ca principii generale ce trebuie avute în vedere în reglementările ce privesc adunările publice, OSCE enumeră în primul rând prezumția favorabilă organizării și desfășurării de manifestații și obligația statului de a proteja adunările publice pașnice. Referitor la chestiunile procedurale, OSCE face distincția clară între notificare și aprobare recomandând-o pe prima și afirmă nevoia reglementării explicite a adunărilor spontane. Restricțiile privind libertatea întrunirilor afectează și libertatea de exprimare a cetățenilor.

OSCE “**Spontaneous assemblies.** The ability to respond peacefully and immediately (spontaneously) to some occurrence, incident, other assembly, or speech is an essential element of freedom of assembly. Spontaneous events should be regarded as an expectable (rather than exceptional) feature of a healthy democracy. As such, the

authorities should protect and facilitate any spontaneous assembly so long as it is peaceful in nature.

The issue of spontaneous assemblies merits special attention with regard to the requirement of prior notification. The law should explicitly provide for an exception from the requirement of prior notification where giving prior notification is impracticable. The law should also provide a defence for participants charged with taking part in an unlawful assembly if they were unaware of the unlawful nature of the event. Furthermore, if there are reasonable grounds for non-compliance with the notification requirement, then no liability or sanctions should adhere.”

“Adunările spontane. Capacitatea de a răspunde în mod pașnic și imediat (spontan) unui eveniment, incidente, altei adunări, ori discurs este un element esențial al libertății întrunirilor. Evenimentele spontane trebuie privite ca o formă de manifestare firească (și nu una excepțională) a unei democrații sănătoase. În consecință, autoritățile trebuie să protejeze și faciliteze orice adunare spontană atâta timp cât ea este pașnică prin natura sa.

Tema adunărilor spontane merită o atenție specială în privința cerinței de notificare prealabilă. Legea trebuie să prevadă explicit o excepție de la cerința unei notificări prealabile atunci când această notificare prealabilă este greu ori imposibil de făcut. Legea trebuie să prevadă, de asemenea, o formă de apărare a participanților care sunt sancționați pentru participarea la o adunare neconformă cu prevederile legale dacă ei nu au cunoscut faptul că participă la un eveniment organizat în afara prevederilor legale. Mai mult, dacă nu există temeiuri rezonabile pentru a se face plângeri legate de cerința notificării prealabile, atunci nu ar trebui aplicate nici un fel de sancțiuni.”

Întrucât astăzi, 16 decembrie 2014, când depun acest proiect de lege, se împlinesc 25 de ani de la începutul revoluției de la Timișoara, am denumit inițiativa, în mod simbolic, “Legea Timișoara” din respect față de cei care au ieșit atunci în stradă pentru libertate, riscând totul și fără a depune vreo notificare prealabilă autorităților comuniste.

Remus Cernea
Deputat independent

